

SURA EN-NUR - SVJETLOST

Ferid Dautović

Sura En-Nur – Svjetlo(st) po redosljedu je 24. u Kur'anu. Objavljena je u Medini. Ima 64 ajeta. Naziv je dobila po poznatom 35. ajetu o svjetlosti.

«Allah je izvor svjetlosti nebesa i Zemlje! Primjer svjetlosti Njegove je udubina u zidu u kojoj je svjetiljka, svjetiljka je u kandilju, a kandilj je kao zvijezda blistava koja se užiče blagoslovljenim drvetom maslinovim, i istočnim i zapadnim, čije ulje gotovo da sija kad ga vatra ne dotakne; sama svjetlost nad svjetlošću! Allah vodi ka svjetlosti Svojoj onoga koga hoće. Allah navodi primjer ljudima, Allah sve dobro zna.»

Pišući o ovoj suri, želim pisati o našim odnosima jednih prema drugima, na koji način Allah, dž.š., primjerom potvore na Aišu, r.a., odgaja muslimane i daje im smjernice kako se treba ponašati u ovakvim i sličnim situacijama. Kako pomoći u tom trenutku, a ne odmagati? Potvora da je Aiša, r.a., počinila bludnu radnju je izazvala šok, nevjericu, pometnju među muslimanima, sumnju i smutnju, što je završeno Božijom intervencijom putem Objave.

Nije slučajno Bog ovaj događaj smjestio u suru Nur (Svjetlo). Osjećam da je time htio rasvijetliti ovaj događaj dokraja, kao što su rasvijetljeni i jasni i precizni i drugi ajeti u ovoj suri o tome kako treba postupiti i kako se ponašati u situacijama počinjene bludne radnje i potvore i kakve sve implikacije ima posijana sumnja, ali i jasna uputstva kako se ponašati u budućnosti.

«Objavljujemo suru i njezine propise činimo obaveznim! U njoj objavljujemo jasne dokaze da biste pouku primili.»

Početak sure se čini dokraja interesantnim, jer je jedinstven u Kur'anu. Ona počinje sa «suretun», kako su nazvana sva kur'anska poglavlja – sure. Vrijedno je primijetiti i posebnost u riječima: «Mi objavljujemo», čime Allah, dž.š., kazuje da nije objavljena s nekom slabošću ili nedostatkom; tome u ovom kazivanju nema mjesta, jer je objavljuje Onaj u Čijoj su ruci naši životi i naše sudbine. I zato ne mislite da je kazivanje i govor u ovoj suri kao kazivanje nekog od vas. Naglašavanje i isticanje prvog lica množine *Mi*, česta je pojava u kur'anskom vokabularu; u navedenom ajetu je ponovljeno tri puta. Na taj način Allah, dž.š., želi upozoriti na važnost propisa i obaveza koje slijede.

U drugom dijelu ajeta, Allah, dž.š., kaže: «obavezujemo», činimo obaveznim njezine propise, iz čega proizlazi posebna odgovornost i ozbiljnost prema propisima koji slijede. Ova sura obuhvata propise o moralu i ćudoređu, propise o halalu, haramu, naredbama i zabranama. Obaveze u ovoj suri nisu u formi savjeta, niti preporuka koje se ostavljaju svakome na volju i izbor hoće li to uraditi ili neće, kako i kad. Radi se, naime, o jasnim odredbama, propisima koje treba slijediti i primjenjivati ih u životu svaki pojedinac i zajednice, prema njihovim mogućnostima, ako vjeruju u Allaha dž.š., i

Sudnji dan. Dakle, Bog obavezuje na provedbu i izvršavanje propisa koji slijede u suri, makar to u nekom vremenu predstavljalo i poteškoću.

U trećem dijelu ajeta, Allah, dž.š., još jednom potvrđuje: «*Mi objavljujemo*» u ovoj suri «*jasne ajete da biste pouku primili*», i to u ovoj suri ponavlja još dva puta u 34. ajetu: «*Mi vam objavljujemo jasne ajete i primjere iz života onih koji su prije vas bili i nestali i pouku onima koji se budu Allaha bojali*» i 46. ajetu: «*Mi objavljujemo ajete jasne; a Allah ukazuje na pravi put onome kome On hoće*».

Također, Allah, dž.š., u dva navrata, poslije propisa i obaveza koje reda, završava identičnim ajetom; ustvari jednom je to ajet, a drugi put dio ajeta: «*Allah vam propise objašnjava; a Allah sve zna i mudar je*» (18. i 58.). Ajeti u ovoj suri, odnosno propisi i odredbe nisu dvosmisleni, nejasni, ne trebaju im dodatna i posebna pojašnjenja, tako da za njihovo neizvršavanje nema opravdanja da nismo mogli razumjeti i shvatiti.

Ovi ajeti su kao preambula ili uvod u ono što slijedi u ajetima koji se redaju poslije i u kojima slijede obaveze vjernika i vjernica.

Jedinstveni početak ove sure ukazuje na to koliko Kur'an ozbiljno shvata moralni kodeks, ponašanje i odgoj u ljudskom životu. Tako sa svom strogoćom objavljuje da je pravila i zakone koje sadrži ova sura objavio i utvrdio Allah. «*Osим toga, u ovoj suri se radi o odgoju čovjeka – ponekad strogo o njegovim metodama, koje idu sve do zakonske kazne, zatim opet osjećajno, da bi se ljudsko srce ispunilo Allahovim svjetlom*» (Kurtubi).

Ajeti koji slijede govore o tome da su seksualni prekršaji, bludne radnje, grijeh i strogo kažnjivi postupci još na ovome svijetu. Također su postavljeni i krajnje strogi zahtjevi onima koji okrive i potvore čestite žene. Zatim nam govori o sferi privatnosti koju treba čuvati, kao i pristojnosti u odijevanju i ponašanju.

Čini se posebno interesantnim, poučnim i odgojnim kazivanje o potvori na Aišu, r.a., od 11. do 20. ajeta. «*Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika. Zašto, čim ste to čuli, nisu vjernici i vjernice jedni*

o drugima dobro pomislili i rekli: 'Ovo je očita potvora!' Zašto nisu četvericu svjedoka doveli? A pošto svjedoke nisu doveli, oni su, onda, kod Allaha lažljivci. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i na ovom i na onom svijetu, već bi vas stigla teška kazna zbog onog u što ste se upustili kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali, vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno. Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: 'Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti! To je velika potvora!' Allah vam naređuje da više nikad tako nešto ne ponovite, ako ste vjernici, i Allah vam propise objašnjava, a Allah sve zna i mudar je. One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah zna, a vi ne znate. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i da Allah nije blag i milostiv...»

Do te potvore je došlo u 5.-6. godini poslije Hidžre, kad je Poslanik, a.s., sa ashabima vodio bitke na različitim poljima protiv mušrika koji su nastojali srušiti dostignuti nivo jedinstva, moći i snage. Taj entuzijazam koji je vladao među muslimanima toga vremena, povjerenje u Poslanika, a.s., koji je mnogo toga učinio na formiranju zajednice i države, trebalo je obezvrijediti, omalovažiti i potvaranjem Aiše, r.a., žene Poslanika, a.s., i majke vjernika, sve dovesti u sumnju. Sumnja je kao vatra, kao plamen ili kao nabujala rijeka; nema pred sobom granica i ne bira svoje žrtve, teško joj se oduprijeti i odbraniti, nerijetko i onima koji imaju najjači odbrambeni mehanizam u vjeri. Posijana sumnja uvijek nađe svoje plodno tlo. To je snažno oružje munafika, smutljivaca, kojima šejtani šapću kićene besjede, da bi se raspravljalo i tako gubilo snagu i moć. Zato Allah, dž.š., u 49. suri El-Hudžurat, koja je također sura etičkih pravila i moralnih principa, kazuje: «*O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrlog brata svoga – a vama je to odvratno, zato se bojte Allaha, Allah, zaista, prima pokajanje i samilostan je*» (12.).

Ljudska srca treba pročistiti od svih zlih misli, sumnjičenja prema drugima. Ljudi

imaju slobodu i dostojanstvo i ne dopuštaju da se drugi miješaju u njihove lične poslove. U islamskom društvu ostaju zaštićeni životi, imeci, kuće, dostojanstvo i privatnost. Rekao je Poslanik, a.s.: «Čuvajte se svakog sumnjičenja jer je svako sumnjičenje varljivo i nemojte špijunirati jedni druge i nemojte otvoreno iznositi greške i nedostatke (drugih)». Ili: «Nijedan vjernik ne pokriva sramotu drugog vjernika a da Allah na Dan proživljenja ne pokrije njegovu vlastitu sramotu».

Kazali smo da na to zlo, na sumnjičenje, nisu imuni ni vjernici sa svojom vjerom u Boga i konačni sud pred njim. Kur'an u ovoj suri, kroz potvoru na Aišu, r.a., zorno odslikava vjerničku slabost, pa i Poslanika, a.s., koji, u trenucima pripremljene ili pripremane atmosfere sumnje, posumnjaju, kazao bih ne povjeruju do kraja u neke sumnje i priče, ali crv sumnje rovare i nagriza i njihove duše. Šta Bog ostavlja kao alternativu vjerniku, koji lijek, šta mu poručuje kako će se ponašati u vremenu i situaciji kad se eventualno treba odrediti, bilo to javno ili privatno, u svojoj duši, prema bratu vjerniku?

«Zašto, čim ste to čuli, nisu vjernici i vjernice jedni o drugima dobro pomislili i rekli: 'Ovo je očita laž!'» (12) ili: «Zašto niste čim ste to čuli, rekli: 'Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti! To je velika potvora'» (16).

Vjernici i vjernice bi jedni o drugima trebali misliti dobro. Kao što bi za sebe same isključili takav prijestup, to trebaju uraditi i u odnosu na druge, svoju braću i sestre. Ispravno ponašanje bi bilo spriječiti svako daljnje širenje sumnji ignoriranjem ili barem odbijanjem sudjelovanja u takvim kampanjama koje kompromitiraju vjernike, iza kojih munafici igraju svoju igru i smišljaju planove.

Izraz «hvaljen neka si Ti» u ajetu naglašava moralnu obavezu vjernika da se sjeti Allaha kad god čuje ogovaranje, potvoru ili klevetu. Svaka glasina se smatra klevetom sve dok se stvarno i pravno ne dokaže njezin istinski sadržaj. Doista je grijeh potvarati i klevetati ljude ili prenositi klevete.

Naše pravilo trebaju biti principi Ebu Ejjuba i njegove žene. Prema jednoj predaji Ibni Ishaka, Ebu Ejjuba je pitala njegova žena: «Zar nisi čuo šta ljudi govore o Aiši?» On je odgovorio: «Da.

To je čista laž. Bi li ti takvo nešto napravila, Ummi Ejjub?» Ona je odgovorila: «Nikad!» Na to je Ebu Ejjub rekao: «A Aiša je kod Allaha još bolja od tebe!»

Zbog važnosti ovoga događaja i njegovih posljedica za prvu zajednicu, kao i bilo koju zajednicu do Sudnjega dana, Allah dž.š., nije ga prešutio, nije ostavio kao jedan od događaja koji su se dogodili i koji su eventualno zabilježeni u nekim povijesnim knjigama. Potvora na Aišu, r.a., iako je i sam Poslanik, a.s., posumnjao, ustvari je omalovažavanje majke vjernika, simbola čednosti i čestitosti, te diskreditacija i rušenje Poslanika, a.s.

Tako se događa danas, u svakodnevnom životu, ako ne možete nekoga diskreditirati, srušiti, onda mu tražite slabosti i nedostatke u njegovoj porodici, u ženi ili djeci. E, vidite, Bog ovim događajem ostavlja snažnu poruku muslimanima da tako ne rade, da na takve priče, pogotovo lažne priče i informacije, ne nasijedaju i da ih oni ne prenose prije nego što se utvrdi prava istina.

«Allah vam naređuje da više nikad tako što ne ponovite, ako ste vjernici» (17) ili: «O vjernici! Ne idite šejtanovim stopama. Onoga ko bude išao šejtanovim stopama, on će na razvrat i odvratna djela navoditi» (21).

Onima koji, iako vjeruju u dragoga Boga, o svojoj braći budu širili neistine, neprovjerene informacije, lagali o njima, Allah, dž.š., prijete bolnom kaznom na dunjaluku i Ahiretu.

«One koji vole da se o vjericima šire bestidne glasine, gadosti, čeka bolna patnja i na ovom i na onom svijetu. A Allah zna, a vi ne znate. A šta bi bilo da nije Allahove dobrote prema vama i samilosti Njegove i da Allah zbilja nije blag i samilostan?!» (19-20).

Rekla je Aiša, r.a.: «Žene, naučite suru Nur (Svjetlost)».

Summary

CHAPTER AL-NUR - THE LIGHT

Ferid Dautovic

The chapter *Al-Nur*, The Light, is the 24th Chapter of the Qur'an. It's revealed in Madeenah and it has 64 verses.

It is named after the famous 35th verse about the light. In this Chapter, God talks about the imputations against Aisha. The charges against Aisha, that she committed prostitution, caused shock, distrust and confusion among Muslims. All this ended through God's intervention and His Revelation.

This event was the reason that God revealed the 10 verses about her chastity and about this imputation. At the same time, these verses establish rules and principles of human relations in a clear and precise manner, especially within the community of those who believe in God, in case such imputations happen again. Because of the importance of this message, Aisha, r.a., said: "Teach your women the *Al-Nur* Chapter".

موجز

سورة النور

فريد داوتوفيتش

سورة النور هي السورة الرابعة والعشرون في القرآن الكريم من حيث الترتيب. وهي سورة مدنية تتألف من 64 آية. وسميت بسورة النور نسبة إلى الآية 35 التي تتحدث عن النور. وتتحدث هذه السورة عن حديث الإفك الذي اتهمت به السيدة عائشة أم المؤمنين رضي الله عنها، وما أثاره ذلك الحديث من بلبلة في صفوف المسلمين، ولكن الله سبحانه وتعالى حسم الأمر عن طريق الوحي. وكانت تلك الحادثة سببا لنزول 10 آيات تتحدث عن عفة السيدة عائشة رضي الله عنها وطهارتها، وعن الإفك. كما تحدد تلك الآيات العشر أحكام ومبادئ العلاقات بين الناس، وخاصة داخل الجماعة المؤمنة، في حال تكرار مثل ذلك الإفك. ونظرا لأهمية المعاني التي تحملها هذه السورة فقد كانت السيدة عائشة رضي الله عنها تحت النساء على تعلم سورة النور.